

'Het is snel gegaan, het leven'

door Arjan Peters

Interview

Schrijven lukt niet meer. Wel maakt hij nog af en toe een schilderijtje. In gesprek met dichter-schrijver Rogi Wieg, die afscheid neemt van zijn lezers. Zijn schilderijen worden volgend weekend geëxposeerd.

Blijf onder ons, verzocht ik Rogi Wieg in april vorig jaar, na lezing van *Afgekapt dichtwerk*, de mooie dichtbundel van de nu 52-jarige depressieve dichter, met verzen uit de jaren 2007-2013. Sinds vijftien jaar tekent en schildert hij trouwens ook, tot zijn eigen verbazing - geen opleiding gehad, nooit ambities in die richting gekoesterd.

Bij uitzondering heeft hij ingestemd met een gesprek bij hem thuis in Amsterdam, tweehoog aan een plein. Zijn vrouw Abys Kovács wacht me op in het trapportaal, Rogi staat binnen direct om de hoek, gehuld in een donkere kamerjas met het Playboybunnylogo op borsthoogte.

De dichter heeft intussen een grijzende baard, het schaarse hoofdhaar is kort, zijn blik vriendelijk maar intens vermoeid. Hij geeft me een trillende hand. We hebben elkaar een jaar of twintig niet gezien.

'Toen ik jong was wilde ik tennisser worden', vertelt Wieg, als we naast elkaar op de bank hebben plaatsgenomen. Hij blijft de meeste tijd recht voor zich uit kijken, zijn hoofd steeds draaien doet te veel pijn. 'En ik heb vroeger ook veel tennisles gehad, van Martin Simek nog wel, maar eigenlijk kon ik er geen hout van. Toen ik doorkreeg dat ik geen grote tennisser zou worden, ben ik gestopt. Klassiek piano heb ik gespeeld, jazzpianist geprobeerd, blues is mijn grote liefde, is ook niet gelukt.

'Je kunt zeggen dat ik rond mijn twintigste ben gaan schrijven omdat ik nergens anders voor deugde. Ineens was het er.'

Verwilderd is de nacht,/ ik wandel tussen rozen/ van een vroege zomer/

Veel later kwam daar het schilderen bij; soms mysterieuze, dan weer drukke en humoristische doeken, waarvan er veertig alleen het volgende weekend te zien zijn in *Arti et Amicitiae*, in Amsterdam. *De kleine schepper*, heet de expositie. Zijn vrienden en vriendinnen hebben er een catalogus bij gemaakt. Het initiatief heeft Wieg ontroerd. 'Dat er mensen zijn die veel om me geven. Die graag willen dat ik blijf leven. Heel bijzonder om mee te maken. Zo slecht heb ik het nou ook weer niet gedaan.'

Of hij nog lang onder ons zal zijn, kan hij niet beloven, en dan drukt hij zich voorzichtig uit. Wieg heeft een zwaar leven achter de rug, en het gaat hem niet goed. Al dertig jaar slikt hij veel medicijnen - waarvan hij op kalme toon alle wetenschappelijke namen opsomt -, hij deed twee suïcidepogingen, werd vaak opgenomen in klinieken.

'Je kunt me uitbehandeld noemen. Ik ben een oude man van 52. Moe, morfinist geworden en doodziek. Mijn hele lichaam schokt van binnen. Het lijkt wel science-fiction.' Ondraaglijk lijden, hebben de artsen die hem in de gaten houden bevestigd.

Gaan verzitten op de bank gaat gepaard met kreunen en een vertrokken gezicht. Hij ademt zwaar. Meestal ligt hij op bed. Heeft hij een goede dag, dan slaagt hij erin van zijn bed naar de woonkamer te strompelen.

Afscheid van het schrijven heeft hij al genomen. De voorbode daarvan was af te lezen aan het gedicht 'Good times' in *Afgekapt dichtwerk*, met de slotregels: 'Lang geleden dat ik zo was,/ dat ik opstond, koffie zette en me boog over het heelal.'

'Een dichtbundel lezen lukt me ook niet meer. Een paar gedichten heb ik nog gemaakt de laatste tijd, badend in het zweet van de angst - voor het leven dat mij wacht als dit verder bergafwaarts gaat, voor de dood. Angst voor álles.'

Volharding en verwondering

Kan hij tevreden zijn over wat hij in dertig jaar heeft geschreven? 'Van sommige van mijn korte verhalen denk ik dat ze goed zijn. Ik ben daarmee begonnen om

wat geld te verdienen. Van alleen poëzie kun je niet leven. Maar dat heb ik me wel altijd in eerste instantie gevoeld: dichter. Ik heb een aantal gedichten geschreven dat mag blijven, al klinkt dat woord te zwaar. Alsof ik er iets over te zeggen heb.

En daarbij: bijna niemand blijft. Maar een aantal goeie gedichten zit ertussen, vind ik.'

Zijn eigen situatie onderzoeken en in kaart brengen, dat heeft hij altijd gedaan met de volharding en verwondering als het onmisbare gereedschap van de ware vakman. Zijn laatste gepubliceerde gedicht heet 'Vervroegde verouderdom', het lucide bewijs dat hij tot voor kort zijn teksten op de teloorgang heeft buitgemaakt.

De zoon van een scheikundige

In sommige gebieden blijft hij onverminderd geïnteresseerd: fysica, kosmologie, misschien doordat hij de zoon is van een scheikundige. En de belangstelling voor *serial killers* en psychiatrische stoornissen in soorten en maten is er ook nog. Net als vroeger komt hij meteen weer met een gruwelverhaal ('als het je gaat vervelen, moet je het zeggen') over een moeder in Californië die op zekere dag zomaar haar jongste dochter in de rug schiet. 'Maar de kogel blijft zitten en die dochter sterft niet. Die moeder haalt eigenhandig die kogel uit de rug van haar dochter, zonder verdoving. Ze stopt die dochter in een doos en vraagt haar twee zonen die doos in brand te steken. Dat doen ze. Daarna gaan ze een hapje eten.'

Haar andere dochter laat ze verhongeren. Pas jaren later gaat een van die zonen met gewetenswroeging naar de politie, moeder wordt opgepakt en ter dood veroordeeld.

Jezus

'Dat soort dingen gebeurt op deze wereld', zegt Wieg, en kijkt toch even opzij om het effect te taxeren. 'Verschrikkelijk. En fascinerend.'

Zeker, hij kan zich nog laten raken, bijvoorbeeld door het Nieuwe Testament, dat milder is dan het Oude Testament, want dat staat vol straf. 'Jezus is een filosoof van het liefhebben. Ook een pathetische figuur, maar voor mij vooral fantastisch.' Onder het mompelen van excuses diept hij een tissue uit zijn badjas op, om de opgewelde tranen weg te vegen.

Gisteravond heeft hij toch nog een klein schilderijtje gemaakt. 'Als kind tekende ik al kruizen, en ik was geobsedeerd door Christus. Waar dat nou vandaan komt? Niemand geloofde bij ons thuis.

Na een zware depressie, op mijn 38ste, begon ik te schilderen. En daar kwam die Jezus en dat kruis weer te voorschijn. Engelen ook wel. Een man met een hoed, en een tas. En ook zit er in die schilderijen iets van speelsheid en gekheid. Jeff Koons intrigeert me, niet omdat hij veel geld verdient met niks, maar omdat hij kitsch durft te maken en geestig is. Daar hou ik van en dat zie je bij mij terug.

Het gekke is: de gedachte dat het leven niet lang meer duurt, is rustgevend. Met Abys heb ik alles geregeld: de nalatenschap, mijn spullen, het huis. Dit is de tijd van het afscheid. Ik loop naar het eind toe. Het is snel gegaan, het leven. Veel sneller dan ik dacht.

Het hele concept van leven en dood deugt niet. Het is zo idioot dat je verdwijnt. Ik deugde nergens voor en heb toen hopelijk een paar mooie dingen gemaakt die mijn signatuur tonen. Als ik ergens voor had gedeugd, zouden ze niet gemaakt zijn.

Zo'n expositie, en het enthousiasme van mijn vrienden, zijn vervreemdend, bijna in conflict met wat me te wachten staat. Zo hartverwarmend. Helaas kan ik vrijdag niet naar de opening komen. Dat is me te vermoeiend en ik kan alle indrukken van zo'n gezelschap niet aan.'

Met zijn instemming breng ik alle lezers de hartelijke groeten van Rogi Wieg over.

CV Rogi Wieg

1962 geboren op 21 augustus in Delft

1986 debuteert *Toverdraad van dagverdrijf* (poëzie, Lucy B. en C.W. van der Hoogtprijs)

1987 *De zee heeft geen manieren* (poëzie, Charlotte Köhler stipendium)

1992 *De moederminnaar* (roman)

1996 *Alleen met Internet* (samen met Helga Ruebsamen)

1998 *Liefde is een zwaar beroep* (dagboek, Privé-domein)

1998 *Alle verhalen*

2003 *Kameraad Scheermes* (autobiografische roman)

2004 *De Ander* (poëzie en schilderijen)

2007 *De kam* (poëzie)

2012 *Khazarenbloed* (poëzie, met schilderijen van Abys Kovács)

2014 *Afgekapt dichtwerk* (poëzie)

Gedichten over zijn ouders (Hongaarse joden die in 1956 naar Nederland vluchtten), over de tijd, de dood, de liefde en de jonge ik die zijn weg moet vinden: 'Verwilderd is de nacht,/ ik wandel tussen rozen/ van een vroege zomer,/ ik heb niet aan de dood/ gedacht. // Maar uit de nacht/ ontstaat een oude vrouw,/ die al honderd jaar hetzelfde draagt/ en mij de weg naar huis toe/ vraagt.' (uit *Dagen in Budapest*, 1985). Zo verschenen er in de jaren tachtig enkele bundeltjes bij kleine uitgevers, alvorens zijn officiële debuut *Toverdraad van dagverdrijf* in 1986 bij Van Oorschot het licht zag, het begin van een imponerende reeks poëziebundels, verhalen, romans en het dagboek *Liefde is een zwaar beroep* (1998).

Vervroegde verouderdom

'Overdag niet geslapen. In de nacht op de slaap gewacht. Daarna op de slaap gejaagd, iets van bijna niets met een zware vacht. Mank gejaagd op deze slaap, zonder stok of stalen speer. Ben ik dan geworden: een verwelkte homp vlees-bloem in wat jaren korte tijd? Een dichter met de lege pen en het lege vel, in het lege zeelicht. Een visnet voor het niet eens meer kunnen vangen van mijn laatste ademstoot. Ik ben het lijf kwijt van de man die stenen

tonnen water sleepte door het zand van een nooit aan iemand beloofd land. Ik sleepte om het slepen. Dat was dagelijks brood, dat was leven. Maar vervroegde verouderdom is nu mijn heden. Of helemaal niet? Is er gewoon tijd plus tijd voorbij gegaan, zoals dat hoort bij goed werkende luchtwegen? Overdag niet geslapen. In de nacht op slaap gewacht, zoals velen, velen. En ook als dichters aan de dood gedacht. In zeelicht struikelt mijn wenende jonge ik en jammert om het wenen.'

Rogi Wieg: *De kleine schepper*, expositie in Arti et Amicitiae, Amsterdam, 30 januari tot en met 1 februari, 10-17 uur.
Catalogus uitgeverij West (€10,-).

Bron: *De Volkskrant*, zaterdag 24 januari 2015